

PESTPROTOCOL

Wat doen wij er op de Bombardon aan om pestgedrag te voorkomen, te signaleren en op te lossen?

Inleiding

Kinderen en jongeren die gepest worden, zijn slachtoffer van een stelselmatige vorm van agressie. Een of meer personen proberen hen fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. De macht is hierbij ongelijk verdeeld. Relatief nieuwe vormen van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet (bijvoorbeeld pesten via het chatten) of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen.

In 2016 geeft 10 procent van de basisschoolleerlingen aan dat zij slachtoffer geweest zijn van pesten. Hiervan geeft bijna 8 procent aan maandelijks gepest te zijn en bijna 3 procent wekelijks. Van de slachtoffers van pesten in het basisonderwijs geeft ruim 67 procent aan persoonlijk gepest te zijn. Bij 7 procent gaat het om cyberpesten. Andere manieren waarop kinderen gepest worden zijn onder meer via telefoongesprekken en briefjes. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Monitor Sociale Veiligheid waarin de ervaringen van leerlingen worden gemeten. In de vragenlijst wordt het begrip pesten niet gedefinieerd waardoor de beleving van de slachtoffer centraal staat (Monitor Sociale Veiligheid, 2016).

Voor de Bombardon een reden om veel aandacht te besteden aan de preventie van pestgedrag, het op tijd signaleren hiervan en indien nodig het op een juiste manier oplossen van een pestconflict. Dit pestprotocol zal handvatten bieden en een leidraad zijn voor het handelen bij pestgedrag in de klas.

Wat is een pestprotocol

Een pestprotocol is een document waarin wordt beschreven op welke wijze een school reageert op de melding van een pestincident. In een pestprotocol wordt o.a. beschreven:

- Wat de visie van de school is
- Wat de school verstaat onder pesten
- Wat het standpunt van de school is ten aanzien van pesten
- Welke preventieve maatregelen de school neemt om pesten zoveel mogelijk te voorkomen
- Welk stappenplan wordt gevolgd wanneer een pestincident wordt gemeld
- Wie er verantwoordelijk is voor elke stap uit het stappenplan
- De rol van interne partijen zoals, leerkracht, intern begeleider, klassenbegeleider, maatschappelijk werk, directie e.d.
- De rol van externe partijen zoals, ouders van het slachtoffer, ouders van de dader, schoolarts, psycholoog, Bureau Slachtofferhulp, leerplichtambtenaar, politie e.d.

Waarom een pestprotocol

Een pestprotocol opstellen is geen concrete wettelijke verplichting. Desalniettemin is een school wel wettelijk verplicht om een pestbeleid te voeren en een degelijk pestbeleid omvat op z'n minst alle hierboven beschreven onderdelen van een goed pestprotocol. Feitelijk is een school dus verplicht om de inhoud van een pestprotocol vast te leggen bij wijze van pestbeleid. Om deze reden kan het opstellen van (de inhoud van) een pestprotocol toch worden beschouwd als een wettelijke verplichting.

Tevens zal een pestprotocol aanzienlijk kunnen bijdragen aan de algehele sociale veiligheid op school. Een goed pestprotocol zal namelijk helpen om:

- De kernwaarden van de school welbekend te laten zijn
- Duidelijk te maken dat sociale veiligheid hoog op de agenda van alle betrokkenen met school staat
- Elke bedreiging van de sociale veiligheid bij de kern aan te pakken
- Het gehele schoolveiligheidsplan te verankeren in de dagelijkse praktijk
- Het wettelijk verplichte aanspreekpunt voor het melden van pestincidenten optimaal te laten functioneren
- De rest van het schoolveiligheidsplan te optimaliseren. Denk hierbij aan preventieve maatregelen, procedures in geval van incidenten, eventuele opvang van slachtoffers, eventuele aangifte van misdrijven, de samenwerking met externe partijen, de registratie van incidenten, de evaluatie van incidenten, de periodieke besprekingen met de (G)MR, de klachtenregeling m.b.t. de veiligheid, professionalisering van het personeel

De missie en visie van de Bombardon

Op de Bombardon **zien we wie je bent, luisteren naar wat je wilt en samen zorgen we dat je het kan.**

Wij willen:

- Dat iedereen met plezier naar school komt
- Dat je jezelf en de ander accepteert zoals je bent
- Dat je vertrouwt op je eigen mogelijkheden en die van de ander

Wij begeleiden je hierbij met enthousiasme, duidelijkheid en structuur.

Plezier, duidelijkheid, acceptatie en vertrouwen zijn onze waarden. Wij zorgen voor een vriendelijke, positieve, open sfeer met oog voor elkaar.

Op de Bombardon zorgen we ervoor dat de talenten van kinderen zo optimaal mogelijk ontwikkeld worden, bieden we kinderen maximale kansen, willen we dat kinderen zich weer succesvol voelen in de school, hebben we hoge verwachtingen en willen we eruit halen wat erin zit.

We proberen dit bereiken door:

- Een veilige, rustige en structuurvolle school, waarin kinderen en ouders zich welkom voelen
- Duidelijke regels en afspraken, waardoor de school voorspelbaar is voor onze kinderen
- Positive Behaviour School, wij leren kinderen en volwassenen prettig met elkaar om te gaan door het bevestigen van positief gewenst gedrag
- Opbrengstgericht werken, wij bieden kinderen onderwijsprogramma's op maat aan, zodat iedereen zich optimaal kan ontplooiën
- Samenwerking, wij streven naar een goede samenwerking met ouders/verzorgers om de schooltijd van uw kind zo plezierig mogelijk te laten verlopen
- Breed onderwijsaanbod, naast aandacht voor de basisvakken bieden wij de kinderen de kans om hun talent te ontwikkelen op gebied van creativiteit, sportiviteit en muzikaliteit

Preventief beleid van de Bombardon

De Bombardon heeft preventief beleid ontwikkeld om vormen van agressie en geweld zoveel mogelijk te voorkomen. De volgende maatregelen zijn genomen:

- De school zorgt voor een adequaat toezicht op de kinderen. Vanaf het moment van binnenkomst, tot aan het vertrek uit school vallen de leerlingen onder het toezicht van het personeel. Dit geldt zowel voor de structuurvolle momenten (het werken in de groep) als tijdens meer vrije momenten (binnenkomst, pauzes en vertrek)
- De personeelsleden zijn betrokken bij de vaststelling en de uitvoering van het beleid en krijgen, indien van toepassing, de mogelijkheid tot scholing. De school heeft contactpersonen en preventie medewerkers (agressie intermediair) aangesteld
- De school heeft gedragsregels opgesteld die door alle personeelsleden consequent gevolgd worden. De gedragsregels worden jaarlijks via een lespakket aangeleerd aan de leerlingen. (periode september- november). De gedragsregels hangen zichtbaar in de school en in de groepen
- De personeelsleden van de school hebben een voorbeeldfunctie
- De school heeft afspraken vastgesteld over de registratie van incidenten m.b.t. agressie en geweld
- Jaarlijks wordt er een risico inventarisatie gedaan op het terrein van agressie en geweld. De bevindingen worden vastgelegd in een jaarverslag. Dit jaarverslag wordt in het team besproken en op basis van de bespreking wordt het beleid aangescherpt
- Elke leerkracht geeft lessen Leefstijl. Binnen deze lessen komt het onderwerp 'pesten' elk jaar preventief aan de orde
- Elke leerkracht werkt met een pedagogisch groepsplan. Hierin wordt nauwkeurig bijgehouden hoe de groepsdynamiek is, welke individuele aanpakken er nodig zijn en verdere zaken zijn inzichtelijk zodat pestgedrag op tijd kan worden gesignaleerd

Er wordt op de Bombardon veel aandacht besteed aan *relatie, competentie en autonomie*.

Onze leerlingen moeten onderwijs krijgen in een veilige omgeving waarin zij zich gerespecteerd voelen. Hierdoor kunnen zij initiatieven nemen om de wereld om hen heen te gaan ontdekken. Wanneer zij hier succes in ervaren, zal hen zelfvertrouwen groeien, verwachten zij dat het een volgende keer weer zal lukken, zij voelen zich competent.

Op deze manier wordt de leerling zelfstandig, ervaren zij dat je zelf mag kiezen en beslissingen mag nemen en dit motiveert hen. Ze mogen er zijn!

Overige verantwoordelijkheid van de Bombardon

Er is binnen school voldoende informatie aanwezig over pesten en elk lid van de Bombardon weet deze informatie te vinden. In geval van een pestconflict zorgt iedereen voor een heldere, open en duidelijke communicatie naar elkaar over de stand van zaken. De Bombardon gebruikt dit protocol als leidraad bij een pestconflict.

Signaleren van pestgedrag

Leerkrachten spelen een centrale rol in het aanpakken van pesten. Omdat pesten bijna altijd stiekem gebeurt, is het echter moeilijk voor leerkrachten om het pesten in hun klas ook daadwerkelijk te herkennen. Onlangs werd onderzocht in hoeverre leerkrachten leerlingen die zelf aangeven gepest te worden als slachtoffers herkennen. Leerkrachten zijn veelal de experts als het gaat om hun leerlingen.

Problemen in de klas merken zij vaak als eerste. Als het om pesten gaat, ligt dit wat gecompliceerder. Ondanks dat leerkrachten vaak erg gemotiveerd zijn om pesten aan te pakken, is het erg lastig om het te herkennen. Leerlingen die pesten, weten meestal heel goed dat zij iets doen wat niet mag en pesten dan ook vooral op plekken waar de leerkracht het niet ziet, zoals op het schoolplein of in de kleedkamers van het gymlokaal (Mishna, Scarcello, Pepler & Wiener, 2005). Ondanks de centrale rol die leerkrachten spelen bij het aanpakken van pesten is er tot op heden nog maar weinig onderzoek gedaan naar in hoeverre zij op de hoogte zijn van het pesten in hun klas.

Pepler en collega's (1994), suggereert in hun onderzoek dat leerkrachten lang niet altijd op de hoogte zijn van het pesten in hun klas. Het is belangrijk dat leerkrachten zich ervan bewust zijn dat in bijna iedere klas wel wordt gepest (Oldenburg et al., 2014) en dat het kan zijn dat zij het pesten niet zien. Dit betekent niet dat er iets mis is met de professionaliteit van de leerkracht of dat de leerkracht tekortschiet: pesten is simpelweg moeilijk te herkennen. Erkennen dat pesten moeilijk te signaleren is, is een eerste stap in het succesvol aanpakken van pesten.

Let in de klas op de primaire signalen

- Het kind wordt (herhaaldelijk) op een gemene manier gepest, uitgescholden, bespot, gekleineerd, belachelijk gemaakt, vernederd, bedreigd of gecommandeerd
- Klasgenoten lachen hen op een spottende en onvriendelijke manier uit
- Ze worden lastiggevallen, weggeduwd, gestoten, gestompt, geslagen, geschopt en ze zijn niet in staat zichzelf adequaat te verdedigen
- Betrokken zijn bij 'twisten' of 'ruzies' waarin ze zich totaal niet kunnen verdedigen en waaruit ze soms huilend proberen te ontsnappen
- Eigendommen worden beschadigd
- Het hebben van o.a. blauwe plekken, verwondingen, sneeën, schrammen of gescheurde kleding waarbij het bijna onwaarschijnlijk is dit in het dagelijks leven opgelopen te hebben
- Twee keer per schooljaar vult de leerling en de leerkracht Viseon in. Met dit instrument wordt het sociaal welbevinden van de leerling in kaart gebracht. Uit de resultaten is goed op te maken wanneer een leerling het gevoel heeft gepest te worden. Dit geeft de leerkracht handvatten voor het verder handelen

Let in de klas en school op de secundaire signalen

- Ze zijn (vaak) alleen en ze worden uitgesloten door medeleerlingen tijdens pauzes
- Ze lijken geen enkele goede vriend in de klas te hebben
- Ze worden vaak als laatste gekozen bij het samenstellen van een team
- Ze proberen in de pauze dicht bij de leerkracht te blijven
- Maken een onzekere indruk wanneer zij hardop moeten spreken in de groep
- Ze zien er bang, ongelukkig en neerslachtig uit

- Schoolbeleving is negatief
- Verslechtering in schoolresultaten
- Vinden het lastig om voor zichzelf op te komen

Wat te doen na het signaleren van pestgedrag

- **Hoe te handelen naar het slachtoffer**

Zorg ervoor dat je erachter komt hoe en door wie hij wordt gepest. Wat is de rol van het slachtoffer, dus wat doet hij voor, tijdens en na het pesten. Biedt het slachtoffer handvatten voor het omgaan bij eventuele herhaling van pestgedrag. Leer verschillende manieren van reageren aan. Bekijk samen naar mogelijke (tijdelijke) oplossingen. Bespreek de situatie met je intern begeleider. Maak samen afspraken hoe de communicatie naar en met ouders/verzorgers gaat verlopen. Denk na over eventuele vervolgstappen zoals sociale vaardigheidstraining. Zorg voor follow-up gesprekken.

- **Hoe te handelen naar de dader**

Zorg ervoor dat je achter de reden van het pestgedrag komt. Laat de dader inzien wat het effect is van zijn pestgedrag. Laat hem een welgemeend excuus maken naar het slachtoffer. Bekijk samen naar mogelijke (tijdelijke) oplossingen. Bespreek de situatie met je intern begeleider. Maak samen afspraken hoe de communicatie naar en met ouders/verzorgers gaat verlopen. Denk na over eventuele vervolgstappen zoals sociale vaardigheidstraining. Zorg voor follow-up gesprekken.

- **Hoe te handelen naar ouders/verzorgers**

Neem alle ouders/verzorgers serieus. Jullie delen de gezamenlijke zorgen over dezelfde leerling en jullie hebben samen als doel dat elk kind zich weer veilig voelt en met plezier naar school komt. Houdt ouders/verzorgers op de hoogte van de situatie. Deel positieve dingen met ze maar ook eventueel terugval. Maak ouders/verzorgers bewust van de noodzaak van een goede samenwerking tussen thuis en school. Alleen op deze manier is pestgedrag te bestrijden. Stem met je intern begeleider goed af wie welke gesprekken voert en wie welke boodschap overbrengt. Bekijk met je intern begeleider of doorverwijzing naar deskundige ondersteuning noodzakelijk is, maatschappelijk werk, arts e.d.

- **Hoe te handelen in de klas**

Zorg ervoor dat het onderwerp bespreekbaar is. Bekijk met de klas welke rollen er zijn binnen een pestconflict en welke rol de klas heeft aangenomen. Wat kunnen jullie samen doen om pestgedrag te stoppen? Maak afspraken met elkaar. Wat doen we als we in de klas pestgedrag signaleren? Zorg voor een goed handelingsplan met een duidelijke aanpak wat betreft preventie en vervolgstappen wanneer iemand zich hier niet aan houdt.

Tot slot

Maak gebruik van elkaars kennis en kwaliteiten die wij als Bombardon elkaar te bieden hebben.
Je hoeft niet zelf het wiel uit te vinden en dergelijke pestconflicten worden het snelst opgelost door hier samen over in gesprek te zijn en samen te handelen.
Dus schroom niet om hulp bij een collega te halen indien nodig!